
Naujoji Europos Sąjungos direktyva dėl elektros gamybos iš atsinaujinančių energijos šaltinių rėmimo ir jos įgyvendinimo Lietuvoje aspektai

**Juozas Burneikis,
Dalia Štreimikienė**

*Lietuvos energetikos institutas,
Kompleksinių energetikos tyrimų
laboratorija,
Breslaujos g. 3, LT-3035 Kaunas*

Straipsnyje nagrinėjami elektros energijos gamybos iš atsinaujinančių energijos šaltinių skatinimo Europos Sąjungoje (ES) bei Lietuvoje klausimai. 2001 m. priėmus naują ES direktyvą dėl elektros energijos gamybos iš atsinaujinančių šaltinių rėmimo Lietuvai taip pat būtina pasirengti įgyvendinti šią direktyvą. Straipsnio tikslas – išanalizuoti pagrindinius direktyvos reikalavimus ir, atsižvelgus į esamą padėtį Lietuvoje, apibrėžti svarbiausius uždavinius, išskylančius dėl šios direktyvos perkėlimo į Lietuvos teisinę sistemą, bei jų įgyvendinimo galimybes.

Raktažodžiai: atsinaujinantys energijos šaltiniai, paramos schemas

1. ĮVADAS

Pagrindinės darnios energetikos politikos nuostatos yra: a) saugus ir patikimas energijos tiekimas; b) energijos efektyvumo didinimas; c) pagrįsta energijos kainodara, subsidijų panaikinimas ir išorinių sąnaudų integravimas; d) rinkos atvėrimas ir liberalizavimas; e) švaresnių organinio kuro rūšių, atsinaujinančių energijos išteklių naudojimas, tyrimai ir plėtra.

Atsinaujinančių energijos šaltinių (AEŠ) naudojimas yra efektyvi priemonė šiltnamio dujų emisijoms mažinti, nes ateityje mažėjant elektros energijos gamybai Ignalinos atominėje elektrinėje (I blokas turi būti uždarytas iki 2005 m.) nėra kitų šiltnamio dujų mažinimo energetikoje galimybių, kaip tik energijos taupymas ir gamyba iš AEŠ. Be to, AEŠ naudojimas sudaro galimybes taupyti finansinius išteklius mažinant iškastinio kuro importo apimtį, užtikrinant energijos tiekimo patikimumą bei didinant energijos šaltinių diversifikaciją. Taip pat vietinių energijos išteklių geresnis naudojimas įgalina kurti naujas darbo vietas ir didinti gyventojų užimtumą atsinaujinančių energijos gamybos išteklių gavybos ir naudojimo infrastruktūroje.

Visai neseniai – 2001 08 07 priimtas bendras Europos Parlamento ir Tarybos pasiūlymas dėl naujos Europos Sąjungos (ES) direktyvos, kurios tikslas – remti elektros gamybą iš AEŠ vidaus elektros rinkoje. Pagrindinis šios direktyvos reikalavimas yra tai, kad 2010 m. ES būtų pasiekta 12% bendro kuro ir energijos vartojimo iš AEŠ ir 22,1% elektros energijos gamybos iš AEŠ elektros balanse.

Elektros gamybos iš AEŠ didinimas yra ES prioritetas, siekiant įgyvendinti Baltosios knygos, Klimato kaitos konvencijos ir Kioto protokolo reikalavimus. Be to, tuo siekiama energijos tiekimo saugumo ir įvairovės, socialinių problemų sprendimo. Pagrindinis Direktyvos tikslas – sukurti bendrus principus ir užduotis, kaip padidinti elektros gamybą iš AEŠ vidaus elektros rinkoje.

Nors įsigaliojusi Direktyva skirta 15 ES narių valstybių, tačiau ja vadovautis turi ir Lietuvos Vyriausybė, kadangi Lietuva netrukus taps taip pat ES nare.

Pagrindinis straipsnio tikslas – išanalizuoti svarbiausius direktyvos reikalavimus ir, atsižvelgiant į Lietuvą esamą padėtį, apibrėžti svarbiausius uždavinius, išskylančius dėl šios direktyvos perkėlimo į Lietuvos teisinę sistemą, bei jų įgyvendinimo galimybes.

Vartojamos sąvokos

Atsinaujinantys energijos šaltiniai (AEŠ), anot direktyvos [1, 2], – tai atsinaujinantis neorganinis kuras ir energija (vėjas, saulė, geotermija, mažesnės negu 10 MW galios hidroelektrinė (HE), žemės ūkio ir miško biomasė, medžio ir maisto pramonės atliekos, miško atliekos, živių atliekos).

Elektros energija iš AEŠ (AEŠ-E) – elektros energija, pagaminta naudojant AEŠ. Dalis elektros energijos, pagamintos iš AEŠ hibridinėje elektrinėje, naudojančioje tradicinius energijos šaltinius, įtraukiama į šį apibrėžimą.

Paramos schema – mechanizmas, pagal kurį elektros gamintojas, remdamasis valstybės reguliavimu, tiesiogiai ar netiesiogiai gauna visuomenės paramą, pvz., tiesioginė kainos parama, subsidijos mokesčiai už pagamintą ir parduotą kWh (t. y. kvotos schemas, užtikrinančios žalias pažymas, fiksuotą kainos maitinimą, fiksuotas premijų schemas), investicijų pagalbą ir mokesčių panaikinimą.

Elektros vartojimas – vidaus elektros produkcija ir importas, neįskaitant eksporto (bendrasis vartojimas).

Gamintojas – juridinis ar fizinis asmuo bei įmonė, neturinti juridinio asmens teisių, gaminantys elektros energiją.

2. BENDROSIOS DIREKTYVOS NUOSTATOS

Europos Sąjungos 2001 08 07 direktyvoje „Remti elektros gamybą iš atsinaujinančių energijos šaltinių vidaus elektros rinkoje“ [1, 2] nurodoma, kad ES šalys narės turi siekti, jog 2010 m. energijos iš atsinaujinančių energijos šaltinių dalis bendrame energijos balanse sudarytų per 12%, o šalies elektros balanse – 22,1% bendrojo elektros vartojimo. Elektros gamybos iš AEŠ (t. y. AEŠ-E) didinimas yra ES prioritetas dėl energijos tiekimo saugumo ir įvairovės didinimo, ekonominių ir ypač aplinkosaugos bei socialinių veiksnių. Pagrindinis direktyvos tikslas – sukurti bendrus principus, kaip padidinti elektros gamybos AEŠ-E indėlį ES vidaus elektros rinkoje.

Nors direktyva skirta 15 ES narių-valstybių, tačiau ja vadovautis turi ir Lietuva, kuri greitai taps taip pat jos nare. Taigi, harmonizuota AEŠ-E sudaro dalį Baltosios knygos veiksmų plano, skirto AEŠ. Didinti AEŠ-E vartojimą yra būtina siekiant sumažinti ne tik šiltnamio dujų emisijas, bet ir kitas kenksmingas emisijas (sieros dvideginis ir azoto junginiai). Bendrieji principai pasiekti AEŠ-E didinimo tikslus vidaus elektros rinkoje nustatyti Sąjungos ir valstybių-narių lygiu, priklausomai nuo jų gamtos sąlygų ir galimybių.

Didelėse HE, kurių galia didesnė kaip 10 MW, pagaminta elektra, nors šiuo metu svarbiausia iš AEŠ-E (Sąjungoje 1997 m. sudarė vidutiniškai 13,9% bendros elektros gamybos), laikoma konkurencinga su tradiciniais elektros gamybos šaltiniais ir šioje direktyvoje nenagrinėjama, išskyrus nacionalinių užduočių užtikrinimą ir AEŠ-E autentiškumo pažymą.

3. VALSTYBIŲ UŽDUOTYS GAMINTI ELEKTRĄ IŠ AEŠ

Siekiant didesnio AEŠ-E patekimo į rinką, būtina visoms valstybėms-narėms nustatyti nacionalines užduotis elektros gamybai iš AEŠ, taip pat išsamius numatytų planų įgyvendinimo tikslus. Šias valstybi-

nes užduotis būtina suderinti su tikslu ES 2010 m. pasiekti 12% bendro energijos iš AEŠ vartojimo ir 22,1% elektros iš AEŠ vartojimo, kaip reikalauja Baltoji knyga, Klimato kaitos konvencija ir Kioto protokolas. Matematinio modeliavimo būdu yra nustatytos šalių užduotys 2010 m. gaminti elektrą iš AEŠ (su didelėmis HE) %: Austrija 78,1, Belgija 6,0, Danija 29,0, Suomija 35,0, Prancūzija 21,0, Vokietija 12,5, Graikija 20,1, Airija 13,2, Italija 25,0, Liuksemburgas 5,7, Olandija 12,0, Portugalija 45,6, Ispanija 29,4, Švedija 60,0, JK 10,0. Europos Sąjungoje tai sudarys 22,1% bendro elektros vartojimo. Be didelių HE, elektros gamyba iš AEŠ turi sudaryti 12,5% bendrojo 2010 m. elektros vartojimo [2]. Tokiu atveju kai kurių valstybių elektros gamybos iš AEŠ užduotys yra atitinkamai mažesnės.

4. PADĖTIS LIETUVOJE

Nacionalinė užduotis gaminti elektros energiją iš AEŠ 2010 m. Lietuvoje neapibrėžta, nes ji dar nėra ES narė. Tačiau tikėtina, kad šalyje elektros gamybai turės būti visiškai panaudoti visi galimi AEŠ, pirmiausia mediena ir hidroenergija, iš to skaičiaus didelės HE ant Nemuno upės. Komisija turės įvertinti Lietuvos nacionalines užduotis ir politiką dėl AEŠ-E didinimo ir, jeigu reikės, teiks pasiūlymą ES Parlamentui ir Tarybai dėl nacionalinių užduočių tinkamumo. Žinoma, bus atsižvelgta į šalies gamtines sąlygas. Bet kuriuo atveju ES vidurkis – 22,1% su didelėmis HE ar 12,5% be didelių HE – elektros vartojimo iš AEŠ nepasieksime. Lietuvos galimybės yra apie pusę ES vidurkio.

Siekiant palengvinti prekybą elektra iš AEŠ ir pagerinti vartotojų perėjimą nuo tradicinių elektros šaltinių prie AEŠ, garantijos pažymos apie tokią elektrą būtinos. Svarbu, kad visos AEŠ-E formos turėtų tokias kilmės garantijas. Net didelės HE nepriskiriamos prie AEŠ šios direktyvos požiūriu, nes jos bendrai konkurencingos su tradiciniais energijos šaltiniais, gauna tokias kilmės garantijas.

Visuomenės parama AEŠ-E remiasi prielaida, kad ilgainiui ji galės konkuruoti su tradicine elektra. Tokia parama būtina, norint pasiekti ES tikslus ir plėsti juos, dalinai tol, kol elektros kainos vidaus rinkoje neatspindi aplinkos bei socialinių išlaidų ir naudos iš energijos išteklių naudojimo.

Kaip žinia, Lietuvoje AEŠ dalis bendrame energijos balanse sudaro apie 7% [5]. Taigi būtina iki 2010 m. maždaug padvigubinti AEŠ dalį bendrame energijos balanse. AEŠ-E padėtis dar blogesnė. Kol kas elektra pramoniniu būdu gaminama tik hidroelektrinėse. Kauno HE (didelė HE) ir visose mažose HE pagaminama iki 400 mln. kWh per metus, išskyrus elektros gamybą Kruonio HAE, kuri iš esmės yra elektros vartotojas, o ne gamintojas. Gerai būtų,

jeigu pasisektų įrodyti, kad Kruonio HAE yra elektros gamyba iš AEŠ. Esant šiuolaikiniam elektros energijos metiniam vartojimui šalyje apie 10 mlrd. kWh [5], AEŠ-E dalis sudarytų apie 4%. Be didelių HE šiuo metu AEŠ-E dalis būtų dar 10 kartų mažesnė ir nesiektų net 0,5% elektros balanse. Tuo tarpu 2010 m. vidutinis AEŠ-E lygis ES su didelėmis HE nustatytas 22,1%, o be didelių HE – 12,5%. Lietuva turės maksimaliai panaudoti hidroenergijos ir kitus AEŠ elektros gamybai, kad bent patenkintų ES reikalavimą.

5. ELEKTROS GAMYBOS IŠ ATSINAUJINANČIŲ ENERGIJOS ŠALTINIŲ SKATINIMAS

Kaip minėta, naujojoje direktyvoje reikalaujama, kad 2010 m. elektros gamyba iš AEŠ (su didelėmis HE) ES sudarytų 22,1% nuo bendro suvartojamos elektros kiekio. Todėl valstybės-narės taiko įvairius mechanizmus remti elektros gamybą iš AEŠ valstybės lygiu:

- Investicijos;
- Mokesčių panaikinimas ar sumažinimas;
- Mokesčių grąžinimas ar atlyginimas;
- Tiesioginis kainos palaikymas gamintojui.

Išlaidoms mažėjant, tobulėjant technologijoms ir dėl apimties efekto elektros gamyboje, parama AEŠ-E reikalinga šiuo metu. Pagal tiesioginę AEŠ-E gamintojų palaikymo schemą pagal valstybės reguliavimą, elektros gamintojas tiesiogiai ar netiesiogiai gauna finansinę paramą subsidijų forma už patiektą ir parduotą elektros kilovatvalandę. Iš esmės ES šiuo metu taikomos 2 tiesioginio kainos palaikymo mechanizmo schemos:

1. Kvota paremtos schemos;
2. Fiksuotos kainos schemos.

1. Kvota paremtos AEŠ-E palaikymo schemos veikia JK, Olandijoje, numatyta naudoti Danijoje. Jos paremtos elektros kainos nustatymu konkuruojant tarpusavyje AEŠ-E gamintojams pagal valstybės sprendimą, atsižvelgus į siekiamą AEŠ-E lygį, galima paramai gauti. Taikomi 2 šios schemos mechanizmai: „žalieji“ sertifikatai ir lengvinančios procedūros (paraiškos).

Pagal „žaliųjų“ sertifikatų schemą AEŠ-E parduodama rinkos kaina. Finansuoti papildomą kainą už AEŠ-E gamybą ir garantuoti, kad norimas AEŠ-E kiekis bus pagamintas, visi vartotojai įpareigojami pirkti tam tikrą kiekį „žaliųjų“ sertifikatų iš AEŠ-E gamintojų, atsižvelgus į fiksuotą procentą ar kvotą nuo jų bendro elektros vartojimo/gamybos. Kadangi vartotojai nori nupirkti šiuos sertifikatus kuo pigiau, antrinė sertifikatų rinka vystosi, kur AEŠ-E gamintojai konkuruoja vienas su kitu parduodami „žaliuosius“ sertifikatus.

Pagal lengvinančias procedūras, valstybė pateikia serijas palengvinimų tiekti AEŠ-E, kuri būtų patiekta vietinėms įmonėms kontrakto pagrindu kaina, ku-

ri išplaukia iš palengvinimo. Kainų perteklius, gautas perkant AEŠ-E, yra paskirstomas galiniam elektros vartotojui per specialią rinkliavą.

2. Fiksuotos kainos schema veikia Vokietijoje, Ispanijoje. Ji apibūdinama nustatoma specifine kaina AEŠ-E gamintojams, kuri turi būti mokama elektros kompanijų, paprastai elektros skirstytojų, vietos gamintojams. Šiose schemose nėra AEŠ-E kvotų ar limitų valstybėje.

Kaip fiksuotos kainos schemos variantas yra naudojamas fiksuotos premijos mechanizmas, kai valstybė nustato fiksuotą premiją ar aplinkosaugos premiją, sumokėtą viršijant normalią ar vietos elektros kainą, AEŠ-E gamintojams. Kai fiksuotos kainos artimos elektros rinkos kainoms, yra mažas skirtumas tarp fiksuotos kainos ir fiksuotos premijos schemų. Fiksuotos kainos ar fiksuotos premijos Vyriausybės gali būti pakeistos, pasikeitus kainoms.

Pažymėtina, kad fiksuotos kainos schemos nors ir neilgoje praktikoje pasirodė labai sėkmingai ir sukėlė AEŠ-E dalies augimą valstybių elektros rinkoje. Tačiau privalomos vieningos AEŠ-E palaikymo schemos ES kol kas nepriimta. Valstybės gali bandyti įvairias AEŠ-E palaikymo schemas.

6. ELEKTROS GAMYBOS IŠ AEŠ SKATINIMO TVARKA LIETUVOJE

Vadovaudamasi šia direktyva Lietuvos Respublikos Vyriausybė parengė dokumentą „Elektros energijos, kuriai gaminti naudojami atsinaujinantys ir atliekiniai energijos ištekliai, pirkimo skatinimo tvarka“ [4]. Pagal šį dokumentą numatytas toks skatinimas:

- Elektros energijai, kai ji pagaminta iš biologinės kilmės kuro, netaikomas akcizo mokestis.
- Jėgainių, elektros gamybai naudojančių atsinaujinančius energijos išteklius, 50% prisijungimo prie tinklų išlaidų padengia tinklų operatorius.
- Elektros energija, kuriai gaminti naudojami atsinaujinantys ir atliekiniai energijos ištekliai, superkama Valstybės kainų ir energetikos kontrolės komisijos to regiono vartotojams nustatytu elektros energijos vienkainiu perdavimo tarifu (iki tinklų transformatorinės), sumažintu 10%.
- Tinklų operatorius turi užtikrinti pirmenybinį elektros energijos, pagamintos naudojant atsinaujinančius ir atliekinius energijos išteklius, transportavimą elektros perdavimo tinklais (kai pralaidumas ribotas).

Pažymėtina, kad dokumente numatytas AEŠ-E gamintojų skatinimas yra mažas, ypač fiksuotos pirkimo kainos požiūriu. Mat, neaiškus mechanizmas, iš kokių lėšų paskirstymo tinklai turi mokėti už elektros iš AEŠ didesnę fiksuotą mokestį. Esant tik tokiam elektros energijos gamybos iš AEŠ skatinimui, didesnio jos patekimo į elektros rinką teks ilgai lauk-

ti. Su tokia padėtimi Lietuvoje, reikia manyti, tikrai nesitaikys ES Komisija. Reikia suprasti, kad didinant elektros gamybą iš AEŠ svarbų vaidmenį vaidina smulkūs ir vidutiniai nepriklausomi gamintojai ir jie turi būti svariai skatinami pagal šią direktyvą.

7. ADMINISTRACINĖS PROCEDŪROS

Elektros energija, pagaminta iš AEŠ, turi turėti autentiškumo garantiją. Valstybės-narės per 2 metus po šios direktyvos įsigaliojimo turi garantuoti pagamintos elektros autentiškumą kaip AEŠ-E, atsižvelgus į direktyvos uždutis kiekvienai valstybei. Jos privalo išduoti šios elektros kilmės garantijos pažymą. Kaip minėjome, HE, didesnės kaip 10 MW, nenagrinėjamos direktyvoje kaip AEŠ-E. Pažymos turi aiškiai nurodyti šaltinius, iš kurių pagaminta elektra, ir HE atveju – kokia jos galia – daugiau ar mažiau kaip 10 MW.

Tokios pažymos praverčia ir AEŠ-E gamintojams įrodyti, kad jų parduodama elektra yra pagaminta iš AEŠ. Tokios pažymos turi būti valstybės pripažintos. Atsisakymas pripažinti pažymą turi būti objektyvus ir be diskriminacijos.

Valstybė privalo sukurti kompetentingą organą, nepriklausomai nuo elektros gamybos ir paskirstymo veiklos, išduoti tokias garantijos pažymas jau kitais metais po direktyvos įsigaliojimo. Ji garantuoja, kad pritaikytas mechanizmas užtikrina pažymų tikslumą bei patikimumą ir pranešti Komisijai apie nacionalines elektros gamybos iš AEŠ uždutis. Gavusi valstybės duomenis, Komisija nusprendžia apie AEŠ-E gamybos pažymų tinkamumą.

Šalys turi peržiūrėti veikiančius įstatymus ir reguliavimo aktus, susijusius su įgaliojimų teikimo AEŠ-E gamintojams procedūromis. Procedūros turi būti greitos, objektyvios, skaidrios administraciniu lygiu ir visiškai atsižvelgti į įvairias AEŠ technologijas. Valstybės rašo ES Komisijai pranešimą apie priemones mažinti reguliavimo ir nereguliavimo barjerus didinti AEŠ-E produkciją ne vėliau kaip praėjus 2 metams po direktyvos įsigaliojimo.

8. TINKLŲ SISTEMŲ PROBLEMAS

Valstybės turi imtis būtinų priemonių garantuoti, kad perdavimo ir paskirstymo tinklų operatoriai jų teritorijose atiduotų pirmenybę AEŠ-E perdavimui ir paskirstymui. Elektros tinklų operatoriai turi nustatyti ir paskelbti tipines taisykles, susijusias su techninio prijungimo bei tinklų sutvirtinimo sąlygomis ir išlaidomis, reikalingas prijungiant AEŠ-E gamintoją prie bendro tinklo. Tos taisyklės turi būti objektyvios, skaidrios, skatinančios AEŠ-E gamintojus.

Pirmiausia nauji gamintojai turi gauti iš tinklų operatorių išsamias kainas, susijusias su prisijungimu. Tipinėse taisyklėse lėšos už instaliacijos siste-

mas turi būti padalytos tarp visų gamintojų, naudojančių minėtas sistemas. Lėšų paskirstymas privalo turėti kompensavimo mechanizmą, įvertinant, kokią naudą sistemų operatoriai gauna iš prijungimo. Vals-tybė praneša priemones, palengvinsiančias AEŠ-E gamintojų prijungimą prie tinklų.

9. IŠVADOS

Europos Sąjungos Komisija, remdamasi valstybių pranešimais apie šios direktyvos vykdymą, per 2 metus po direktyvos įsigaliojimo ir jokių būdu ne vėliau kaip 2004 12 31 pateikia pranešimą ES Tarybai apie direktyvos vykdymą. Pranešime turi būti įvertinta pažanga, padaryta atspindint išorines energijos gamybos sąnaudas elektros energijos iš AEŠ savikainoje bei valstybės paramos elektros ne iš AEŠ gamintojams įtaka. Galutinis pranešimas, kuris turės būti padarytas ne vėliau kaip 2009 01 01, įvertins valstybių-narių galimybes patenkinti direktyvoje numatytas elektros gamybos iš AEŠ uždutis ir diskriminacijos tarp įvairių energijos šaltinių atvejus.

Valstybės-narės turi išleisti įstatymus, reguliavimo aktus, administracinius reikalavimus, būtinus šiai direktyvai įgyvendinti per vienerius metus po jos įsigaliojimo. Pritaikiusios šiuos reikalavimus valstybės turės sudaryti nurodymus šiai direktyvai įgyvendinti, aptarti juos oficialioje spaudoje ir apibrėžti, kaip tokie nurodymai bus įgyvendinti.

Didinama ES valstybių elektros energijos iš AEŠ gamyba sudaro Baltosios knygos veiksmų plano, skirto AEŠ, dalį, atitinka Kioto protokolo dvasią ir yra būtina sumažinti ne tik šiltnamio, bet ir kitų kenksmingųjų dujų, tokių kaip sieros dvideginio, azoto junginių, emisijas.

Lietuva, kaip būsima ES narė, jau turi pradėti rengtis įgyvendinti minėtą direktyvą ir užtikrinti elektros energijos gamybos iš AEŠ plėtrą, taikant ekonomines priemones, tokias kaip išorinių sąnaudų integravimas bei subsidijų iškastiniams energijos ištekliams panaikinimas, taip pat administracines reguliavimo priemones.

Šiuo metu Lietuvos Respublikos Vyriausybė parengė dokumentą „Elektros energijos, kuriai gaminti naudojami atsinaujinantys ir atliekiniai energijos ištekliai, pirkimo skatinimo tvarka“. Pažymėtina, kad šiame dokumente numatytas AEŠ-E gamintojų skatinimas yra mažas, ypač fiksuotos supirkimo kainos požiūriu. Mat, neaiškus mechanizmas, iš kokių lėšų paskirstymo tinklai turi mokėti už elektrą iš AEŠ didesnį fiksuotą mokesį. Esant tik tokiam elektros energijos gamybos iš AEŠ skatinimui, didesnio jos patekimo į elektros rinką teks ilgai laukti.

Gauta
2001 10 15

Literatūra

1. Commission of the European Communities. Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on the promotion of electricity from renewable energy sources in the international electricity market (presented by the Commission).
2. Directive 2001/77/EC of the European Parliament and at the Council of 27 September 2001 on promotion of electricity produced from renewable energy sources in the internal electricity market.
3. Lietuvos Respublikos Seimas. Projekto Nr. P-2569, 2000.05.26. Lietuvos Respublikos biokuro įstatymas. Vilnius.
4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl elektros energijos, kuriai gaminti naudojami atsinaujinantys ir atliekiniai energijos ištekliai, pirkimo skatinimo tvarkos.
5. Lietuvos ūkio ministerija. Lietuvos energetika-98. Statistinis leidinys. Kaunas, 1999.

Juozas Burneikis, Dalia Štreimikienė

NEW EU DIRECTIVE ON PROMOTING ELECTRICITY PRODUCTION FROM RENEWABLE SOURCES AND ISSUES OF ITS IMPLEMENTATION IN LITHUANIA

Summary

The article deals with the main issues of promoting electricity production from renewable energy sources in the EU and Lithuania. The new Proposal for a Directive of European Parliament and of the Council on the Promotion of Electricity from Renewable Energy Sources in the internal electricity market was issued this year. The promotion of renewable sources of energy is a high Community priority for reasons of security and diversification of supply, for reasons of environmental protection and for reasons of social and economic cohesion.

Lithuania is going to enter the EU, and it is important to take into account the requirements of the directive mentioned above and start the preparations for the implementation right now. At present, there are two categories of price support mechanisms (aid schemes) within the EU: quota-based systems and fixed price systems. There is a new Regulation prepared in Lithuania, which deals with the state

aid for electricity production from renewable energy sources; nevertheless, this document does not foresee a clear fixed price mechanism and should be updated taking into account the possibilities to internalise external costs of electricity generation.

Key words: renewable energy sources, aid schemes

Юозас Бурнейкис, Даля Штреймикене

НОВАЯ ДИРЕКТИВА ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА ПО ПООЩРЕНИЮ ПРОИЗВОДСТВА ЭЛЕКТРОЭНЕРГИИ ИЗ ОБНОВЛЯЮЩИХСЯ ИСТОЧНИКОВ ЭНЕРГИИ И ВОПРОСЫ ЕЕ ВНЕДРЕНИЯ В ЛИТВЕ

Резюме

В статье анализируются основные вопросы, связанные с поощрением производства электроэнергии из обновляющихся источников энергии (ОИЭ) в Европейском Союзе (ЕС) и в Литве. Европейский Парламент совместно с Европейским Советом приняли новое предложение по принятию Директивы по поощрению производства электроэнергии из ОИЭ во внутреннем рынке электричества. Поощрение потребления ОИЭ является приоритетным направлением энергетической политики ЕС по причинам повышения безопасности снабжения энергией и диверсификации топлива, а также по обеспечению требований охраны окружающей среды и улучшению социальных и экономических условий.

Поскольку Литва готовится незадолго поступить в Европейский Союз, уже теперь нужно обратить внимание на принятие этой директивы и проанализировать возможности ее внедрения. В настоящее время в ЕС действуют два типа схем поощрения производства электричества из ОИЭ, это квоты закупа электроэнергии и фиксированные системы цен. В Литве при внедрении вышеупомянутой директивы возникнет проблема, связанная с установлением фиксированных систем цен. Необходимо разработать системы цен с учетом внешних издержек производства электроэнергии при использовании органического топлива.

Ключевые слова: обновляющиеся источники энергии